

Warszawa, 18-04-2023 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Wojciech Brzozowski

IX.517.166.2023.KKo

Pan
Bartłomiej Chmielowiec
Rzecznik Praw Pacjenta

Szanowny Panie Rzeczniku,

dziękuję za przedstawienie stanowiska w sprawie rozpatrywania przez Pana Rzecznika wniosków osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych¹. Istotne jest dla mnie dogłębne wyjaśnienie tej kwestii – ze względu na jej wagę dla ochrony praw osób pozbawionych wolności jako pacjentów.

Pozbawienie wolności niewątpliwie wiąże się z odrębnym reżimem udzielania świadczeń zdrowotnych, a także z pewnymi ograniczeniami – jak wiadomo, osoba pozbawiona wolności nie ma chociażby możliwości wyboru lekarza udzielającego takich świadczeń (art. 115 § 1a Kodeksu karnego wykonawczego). Nie czyni to jednak, w mojej ocenie, urzędu Rzecznika Praw Pacjenta organem generalnie niewłaściwym do rozpatrywania wniosków tej grupy jednostek. Nie znajduję bowiem argumentów, które pozwalałyby na wykluczenie osób pozbawionych wolności z definicji pojęcia „pacjent”, zawartej w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta², zgodnie z którą pacjentem jest osoba zwracająca się o udzielenie świadczeń zdrowotnych lub korzystająca ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych lub osobę wykonującą zawód medyczny.

¹ Pismo z dnia 21 lutego 2023 r., RzPP-DPR-WPL.420.10.2023.MMA.

² Tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 1876, ze zm.

Po zapoznaniu się ze stanowiskiem wnioskuję, że nie neguje Pan Rzecznik całkowicie swojej kompetencji do badania naruszeń praw pacjenta w jednostkach więziennej służby zdrowia. Zarazem twierdzi Pan, że urząd Rzecznika Praw Pacjenta nie jest właściwy do rozpatrywania wniosków w zakresie nieprawidłowego działania jednostek penitencjarnych, pochodzących od osób pozbawionych wolności bądź tymczasowo aresztowanych.

Nie dostrzegam jednak powodów do zaniechania badań naruszenia praw pacjenta, do których przestrzegania zobowiązane są m.in. podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych. Zgodnie z art. 2 ustawy o prawach pacjenta, przestrzeganie praw pacjenta jest obowiązkiem m.in. podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych, które w art. 3 ust. 1 pkt 5 zdefiniowano jako podmioty wykonujące działalność leczniczą, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej³. Jak wskazuje art. 4 ust. 1 pkt 3 tej ostatniej ustawy, podmiotem leczniczym są m.in. „jednostki budżetowe, w tym państwowe jednostki budżetowe tworzone i nadzorowane przez [...] Ministra Sprawiedliwości [...], posiadające w strukturze organizacyjnej ambulatorium, ambulatorium z izbą chorych lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej lub położną podstawowej opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej”. Podmioty więzienne są tym samym zobowiązane do przestrzegania praw pacjenta, naturalnie z uwzględnieniem ograniczeń dotyczących pacjentów pozbawionych wolności, Rzecznik Praw Pacjenta pozostaje zaś organem ochrony tych praw (art. 41 i art. 42 ust. 1 ustawy o prawach pacjenta).

Przywołać należy w tym miejscu np. prawo pacjenta do dostępu do dokumentacji medycznej. Dokumentacja medyczna prowadzona w jednostkach więziennej służby zdrowia i dostęp do niej jest bezspornie objęta przepisami rozdziału 7 ustawy o prawach pacjenta. W art. 30 ust. 2 ustawy zamieszczono upoważnienie do określenia przez Ministra Sprawiedliwości szczegółowych regulacji dotyczących prowadzenia dokumentacji medycznej. Na tej podstawie wydane zostało rozporządzenie z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie dokumentacji medycznej prowadzonej w podmiotach leczniczych dla osób pozbawionych wolności⁴. Zarzut naruszenia jego przepisów mógłby przecież stać się przedmiotem postępowania wyjaśniającego w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta, niezależnie od wykorzystania przez osadzonego drogi skargowej określonej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 września 2022 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i prośb

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 633, ze zm.

⁴ Dz. U. poz. 1659.

osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych⁵, a w szczególności po wykazaniu przez skarżącego, że wykorzystał przysługujące mu środki i nadal stoi na stanowisku, iż jego sprawę rozpatrzono z naruszeniem praw pacjenta.

Przytoczyć można także kwestie o znaczeniu generalnym, takie jak np. sytuacja osób chorujących na wirusowe zapalenie wątroby typu C i wymagających hospitalizacji. Z korespondencji prowadzonej przez Rzecznika Praw Obywatelskich z Centralnym Zarządem Służby Więziennej wynika, że Oddział Chorób Zakaźnych Szpitala Zakładu Karnego w Potulicach, będący jedynym tego typu podmiotem umożliwiającym hospitalizację chorych na WZW typu C w strukturze więziennej służby zdrowia, przez okres ponad 2 lat pełnił wyłącznie funkcję izolatorium dla pacjentów ze stwierdzonym zakażeniem SARS-CoV-2, a na okres od kwietnia 2022 r. nie otrzymał finansowania umożliwiającego hospitalizowanie pacjentów oczekujących na leczenie. Decyzja o charakterze budżetowym zapadła naturalnie na szczeblu centralnym. Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem najwyższym organem rozpatrującym skargi osadzonych jest właśnie Minister Sprawiedliwości. Pacjent mógłby więc oczekiwać, że Rzecznik Praw Pacjenta stanie na straży jego prawa dostępu do opieki medycznej, którego naruszenie mogło wynikać z decyzji Ministra Sprawiedliwości, prowadzącej do określonej organizacji funkcjonowania jednostki penitencjarnej mającej za zadanie zapewnić leczenie osobom chorującym na WZW typu C.

Powstaje wreszcie pytanie o badanie wniosków wpływających do Rzecznika Praw Pacjenta przez pryzmat wnioskodawcy – czy jest nim osoba pozbawiona wolności, czy też np. osoba jej bliska i działająca na jej rzecz. Wniosek taki może bowiem złożyć nie tylko sam pacjent, ale i inny podmiot. Jeżeli istotne dla Pana stanowiska było, że osoba pozbawiona wolności powinna składać skargi w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, to czy znajdowałby Pan Rzecznik przeszkodę w rozpoznaniu skargi dotyczącej praw pacjenta pozbawionego wolności i wniesionej w jego sprawie przez np. członka rodziny skazanego? Taka osoba nie jest uprawniona do składania skarg na mocy art. 6 Kodeksu karnego wykonawczego do organów postępowania wykonawczego, a więc nie skorzysta ze wskazanej przez Pana Rzecznika drogi skargowej wyznaczonej przez ww. rozporządzenie.

Uprzejmie proszę Pana Rzecznika o odniesienie się do powyżej zarysowanych problemów i poszerzenie swojego stanowiska dotyczącego rozpatrywania skarg pacjentów pozbawionych wolności, zawartego w piśmie z dnia 21 lutego 2023 r.

⁵ Dz. U. poz. 1960.

Z poważaniem
Wojciech Brzozowski
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
/-podpisano elektronicznie/